

LANDSKAPSREVISIONEN

Datum
12.05.2022

Nr
17/2022

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2021.

Mariehamn, den 12 maj 2022

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet	3
2.1.	Analys av resultaträkningen.....	3
2.2.	Analys av balansräkningen.....	4
2.3.	Övriga iakttagelser	5
3.	Budgetuppföljningen	7
4.	Förvaltningsberättelsen	7

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisions sed och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Bokslutet

Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Resultaträkningen visar ett underskott om 219.000 euro på sista raden efter förändring av reserveringar. Årsbidraget blev 23,7 MEUR vilket är 39 MEUR bättre jämfört med föregående år. 2020 var ett extremt dåligt år för landskapsekonomi på grund av coronaviruspandemin vilken medförde ökade kostnader och lägre skatteinkomster.

2021 var det första året med det nya ekonomiska systemet för finansiering av självstyrelsen. Under året utbetalades skattegottgörelse enligt det gamla systemet för skatteåret 2019 och nästa år betalas skattegottgörelse för skatteåret 2020. Denna s.k. skattepuckel leder till extra skatteinkomster under två år innan det nya systemet fullt ut kommer att gälla från år 2023.

Skatteinkomsterna ökade med 61,8 MEUR jämfört med 2020. Jämfört med 2019 var ökningen 32 MEUR. Skatteinkomsterna har utvecklats positivt inom landskapet trots coronaviruspandemins negativa inverkan på samhällsekonomi.

	2021	2020	2019	2018
Avräkningsbelopp	194.916.832	219.540.717	244.550.990	244.648.862
Skattegottgörelse	13.602.918	7.293.092	11.745.093	15.196.476
Skatteavräkning	79.600.000			
	288.119.750	226.833.809	256.296.083	259.845.338

Lotteriskatten sjönk med 1,8 MEUR och medieavgiften om 2,3 MEUR tillkom.

Verksamhetskostnaderna ökade med 6,4 MEUR jämfört med föregående år. Personalkostnaderna ökade med drygt 4 MEUR till stor del beroende på avtalsenliga löneförhöjningar. Köpta tjänster ökade med ca 1,3 MEUR och inköp av material, förnödenheter och varor med ca 1 MEUR. Bland ökningarna märks främst IT-support och -licenser samt bränslekostnader.

Pensionskostnaderna ökade inte lika mycket som under de senaste åren. Överföringen från pensionsfonden var som brukligt högre än föregående år. Kostnadsökningen var mindre än ökningen av överföringen vilket gjorde att resultatbelastningen blev ca 350.000 euro mindre jämfört med 2020.

Finansiella intäkterna och kostnaderna minskade med drygt 23,2 MEUR jämfört med följande år. Anledningen är främst att då gjordes ett extra uttag från PAF om 25 MEUR. Finansiella kostnaderna minskade med 1 MEUR (framför allt beroende på en högre nedskrivning av lånefordran 2020).

Avskrivningarna enligt plan ökade med nästan 1 MEUR. Därtill har drygt 5,5 MEUR bokförts som avskrivningar av engångskaraktär. Beloppet består av avskrivning av beräknade restvärden för några broar vilka ersatts med nya samt det avslutade projektet korttrutt västra Föglö. Ytterligare har en nedskrivning av bokföringsvärdet i Ålands Utvecklings Ab om 3 MEUR gjorts.

Som ökning av reserveringar bokfördes 4,9 MEUR (24 MEUR år 2020), vilket utgörs av outnyttjade PAF-medel från 2018 och amorteringar av PAF-lån.

Att jämföra räkenskapsperiodens resultat mellan åren är vanskligt eftersom extra ordinära poster och ökning/minskning av reserver kan variera en hel del. Det är mer ändamålsenligt att jämföra årsbidraget och resultatet efter avskrivningar (en rad som inte finns i resultaträkningen som följer "kommunmallen" men kunde finnas där). En jämförelse av årsbidraget 2021 med 2020 visar att förbättringen 39 MEUR beror i huvudsak på högre skatteinkomster samt lägre finansiella intäkter (minskat uttag från PAF jämfört med 2020).

2.2. Analys av balansräkningen

Likviditeten

Likviditeten har förbättrats under året. Coronaviruspandemin förorsakade en kraftig försämring 2020. Interna hyrorna som 2020 inte betalades till Fastighetsverket har omvandlats till ett lån om 10,5 MEUR. Fullmakt att lyfta finansieringslån om 60 MEUR har beviljats av lagtinget men inte behövt användas.

	2021	2020
Kortfristiga placeringar	0	8.551.256,05
Kassa- och banktillgodohavanden	41.812.090,76	21.441.755,05
Totalt	41.812.090,76	29.993.011,10

VIS-projektet

ÅHS har valt att aktivera personalkostnader som rör vårdinformationssystem (VIS)-projektet. Beloppet uppgår till 870.000 euro under åren 2019 - 2021. Ytterligare tillkommer betydande konsultkostnader och juridiska kostnader. Totalt har drygt 2,4 MEUR bokförts i balansräkningen hittills. Valet av leverantör är inte klart då besvär har inlämnats till marknadsdomstolen.

PAF-medel

Hantering av PAF-medel i landskapets bokslut styrs av reglerna i landskapsförordningen om Ålands Penningautomatförening (1993:56), vilken ändrades inför bokslut 2018. Där bestäms vad som årligen ska överföras till reserverade PAF-medel under posten fondkapital i balansräkningen.

PAF-medel som budgeterats för utgifter står till förfogande i fyra år. Detta betyder att PAF-medel i budget 2018 som inte utnyttjats ska överföras till reserven i bokslut 2021. Därtill överförs årets amorteringar av PAF-lån till reserven.

Reserverade PAF-medel uppgår nu till ca 57,8 MEUR vilket PAF genom åren betalat till landskapet. PAF har dessutom betalat 15,5 MEUR i förskott på 2021 års vinstutdelning vilket ingår i posten erhållna förskott i balansräkningen. Landskapets likviditet vid bokslutet 2021 var 41,8 MEUR. Om likviditeten antas bestå av inbetalda PAF-medel betyder detta att 31,5 MEUR under åren använts till utgifter vilka inte varit avsedda att finansieras med PAF-medel.

Bokföringen av PAF-medel är enligt nuvarande regler svåröverskådlig och onödigt komplicerad. Avkastningen från PAF borde hanteras som en dividend som landskapet erhåller året efter att PAF:s resultat fastställts. Detta skulle göra bokföringen enklare och begripligare för alla.

2.3. Övriga iakttagelser

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Pensionsansvarsskulden har utvecklats enligt tabellen nedan. Beloppet per 31.12.2019 är uppdaterat efter att en ny riktigare beräkning gjordes hösten 2020. Beloppen 2020 och 2021 är baserade på en approximativ beräkning utgående från den beräkningen.

2021	2020	2019	2018
818.200.000	803.600.000	799.800.000	783.900.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2021 till 554,7 MEUR, en ökning från 498,6 MEUR per den 31.12.2020. Täckningsgraden har förbättrats från 62 % till 67,8 %.

Landskapsägda bolag och intressebolag

Landskapets fastighetsverk utgör en väsentlig del av landskapets ekonomi. Nytt från och med 2020 är att en konsoliderad resultat- och balansräkning inkluderande landskapsregeringen och fastighetsverket (inte fullständiga och officiella rapporter) finns som bilaga till bokslutet.

I bilaga till bokslutet beskrivs ägarandel, omsättning och eget kapital (år 2020) i landskapsägda bolag och intressebolag.

En bättre bild av landskapets resultat och ekonomiska situation fås i och med de bilagor som intagits i bokslutet. En ännu mer rättvisande bild fås om ett koncernbokslut skulle uppgöras. På sikt bör nyttan med ett koncernbokslut vägas mot kostnaden att ta fram ett sådant.

Kommentarer kring bokslutets korrekthet

- Restvärden för Marsundsbron, Svibybron och Vårdöbron, vilka ersatts med nya broar, har avskrivits. Då årsbokslut för landskapet började uppgöras 1998 registrerades broarnas värde i en klump per vägområde. På grund av detta har det varit en utmaning att definiera restvärden för de gamla broarna. Det är bra att denna avskrivning nu gjorts. Det broutbytesprogram som nu pågår medför att liknande avskrivningar blir aktuella för gamla broar yngre än 85 år under kommande år.
- Ålands Utvecklings Ab:s bokföringsvärde har nedskrivits med 3 MEUR. Bolaget var upptaget i landskapets balansräkning enligt aktiernas anskaffningsvärde ca 4,2 MEUR. Det egna kapitalet uppgår till ca 1,2 MEUR per 31.12.2020. En avveckling av bolaget pågår vilket motiverar åtgärden.
- Intern fakturering inom landskapsregeringens verksamhet elimineras för att få rätt nivå på intäkter och kostnader i bokslutet. Merparten är eliminerad i bokslutet 2021. Det finns ett konto bestående av intäkter för landskapets verkstad om 1,5 MEUR som borde elimineras eftersom verkstaden har nästan enbart interna kunder. Det skulle vara bra om bokföringen kan utvecklas så att interna transaktioner kan identifieras och elimineras på ett enkelt sätt.
- Lagerkontot visar fel värde i huvudboken. Enligt rapport från verkstadens lagersystem borde värdet vara 160.000 högre. Problemen med lagerbokföringen och interna bokföringsordrar uppmärksammades i effektivitetsrevisionen. Finansavdelningen bör tillsammans med infrastrukturavdelningen införa nya rutiner för att åstadkomma en korrekt bokföring.
- En liten avvikelse mellan ett kundfordringskonto och försystemets reskontra har observerats. Hos ÅHS finns fortfarande problem med avstämning av huvudbokskonton mot kundreskontran. Differensernas storlek bedöms inte ha en väsentlig inverkan på resultatet.
- Avskrivningarna för hälso- och sjukvårdsutrustning har i ett fall bokförts på tillgångskontot i stället för kontot för ackumulerade avskrivningar. Som en följd uppstod i ÅHS bokslut en differens mellan avskrivningarna i noten som specificerar tillgångarna och avskrivningarna i resultaträkningen. Det senare beloppet är riktigt. En liten avvikelse mellan anläggningsregistret och ett tillgångskonto i huvudboken har även observerats.

3. Budgetuppföljningen

I Ålands budget för år 2021 upptogs anslag om totalt 385.326.340 EUR. Genom fyra tilläggsbudgetar ökades budgetens utgiftsram till 405.074.840 EUR.

Resultaträkning, budgetutfall

Resultatet blev drygt 9 MEUR bättre än budgeterat. Årsbidraget blev nästan 18 MEUR bättre än budgeterat. Särskilt köp av tjänster nästan 6 MEUR under budget märks. Totalt blev verksamhetskostnaderna 9,5 MEUR under budget och överföringskostnaderna 5,5 MEUR under budget. Verksamhetsintäkterna blev 2 MEUR högre än budgeterat och finansiella intäkterna 0,9 MEUR högre än budgeterat.

Budgetuppföljning av verksamhet och investeringar

De få budgetöverskridningar som inträffat har både beloppsmässigt och procentuellt varit små. Budgetdisciplinen är god.

4. Förvaltningsberättelsen

Årsredovisningen innehåller en förvaltningsberättelse samt årsbokslutet. Målsättningen är att genom kortare texter öka tillgängligheten till informationen. Mer information presenteras i tabellform. Nyckeltal har framtagits. Årsredovisningens innehåll har utvecklats i rätt riktning de senaste åren. En del texter kan fortfarande kortas ner. Redogörelsen för förverkligande av målsättningar borde vara koncentrerad på större arbetsinsatser och utvecklingsarbete.

Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2021 var 509 vilket är en minskning i jämförelse med 31.12.2020 då motsvarande antal var 651. Bland avdelningarna noteras infrastrukturavdelningen för flest (211 st.). Det är en förbättring från läget för ett år sedan (289 st.) och på samma nivå som för två år sedan (213 st.).

Avsikten är att motivering till varför ett ärende ligger oavslutat efter 3 månader ska läggas in i ärendehanteringssystemet. Detta görs sällan. Bättre disciplin behövs när det gäller att avsluta ett ärende i systemet då det blivit inaktuellt för motparten eller då andra uppenbara skäl finns. Ärenden borde inte få ligga i årtal oavslutade. Det har blivit bättre men det finns skäl att ytterligare stärka den interna styrningen och kontrollen när det gäller ärendehantering.

